

Nr 72.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1939 kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förslag till ändring i vissa delar av bankoreglementet.

I en till bankoutskottet avläten, den 17 maj 1939 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken framlagt förslag till vissa ändringar av gällande bankoreglemente. I den mån detta förslag berör bestämmelserna om kompetensvillkor för erhållande av ordinarie tjänst i riksbanken (nuvarande §§ 31—33 bankoreglementet), hava desamma av utskottet behandlats i utlåtandet nr 71. Övriga i skrivelsen föreslagna ändringar, vilka beröra nuvarande § 8 mom. 2 och 3, § 25, § 26, §§ 28—30, §§ 34—38, § 40 mom. 2 och 3, § 41 samt § 42 mom. 2 bankoreglementet, påkallas i huvudsak av de förslag till avlöningsreglementen för ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk, vilka upprättats av lönekommittén för sagda verk. (Se bankoutskottets utlåtanden nr 60 och 61.) Såsom motivering för ifrågavarande ändringar, vilka skulle tillämpas från och med den 1 juli 1939, hava fullmäktige anfört i huvudsak följande.

Nuvarande § 30 bankoreglementet, vilken innehåller bestämmelser om tillsättande av ordinarie tjänster, torde böra ändras med hänsyn till det nya avlöningsreglementet för ordinarie tjänstemän. De ändringar, som påkallas, äro emellertid av rent formell natur.

Några föreskrifter angående tillsättandet av samt förordnandetiden för bankråd, föreståndaren för riksbankens sedeltryckeri och förvaltaren vid pappersbruket i Tumba återfinnas icke i reglementet. Frågan om förordnandetidens längd har emellertid varit föremål för överväganden såväl av fullmäktige som lönenämnden och delegerade för riksdagens verk med anledning av vad lönekommittén för sagda verk i ämnet anfört (kommitténs betänkande den 13 februari 1939, sid. 25). Därvid hava fullmäktige uttalat, att förordnandetiden, vilken hittills utgjort ett år i sänder, borde utsträckas till högst två år, medan lönenämnden och delegerade ansett, att förordnandet borde avse högst tre år varje gång. Det har syntes fullmäktige lämpligt, att bestämmelse om förordnandetidens längd beträffande här avsedda tjänstemän inflyter såsom ett nytt stycke i nuvarande § 30.

I samband med de ändringar i ordningen av de paragrafer som innehålla föreskrifter om kompetensvillkor för erhållande av ordinarie tjänst m. m.¹, synes det ur logisk synpunkt lämpligast att nuvarande § 30 i bankoreglementet flyttas efter nuvarande § 33, vilken skulle erhålla beteckningen § 32, och sålunda betecknas såsom § 33.

I gällande bankoreglemente saknas bestämmelser angående tillsättande av icke-ordinarie personal. Det synes lämpligt, att efter den föreslagna § 33 införas en ny § 34, som stadgar att extra ordinarie tjänstemän skola antagas

¹ Se bankoutskottets utlåtande nr 71.

av fullmäktige. Övriga icke-ordinarie tjänstemän böra i likhet med vad hittills tillämpats anställas av direktionen.

Med anledning av tillkomsten av sistnämnda paragraf torde nuvarande §§ 34—38 i stället böra betecknas såsom §§ 35—39. Som fullmäktige i skrivelse till bankoutskottet den 23 mars 1939 (se nedan) föreslagit, att nuvarande § 39 skall utgå ur reglementet, komma de följande §§ 40—42 att få behålla sin hittillsvarande nummerbeteckning. Vidare torde i nuvarande § 35 (den föreslagna § 36) samt § 40 mom. 2 och 3 vissa smärre formella ändringar böra vidtagas med anledning av de nya avlöningsreglementena. Därvid synes § 35 lämpligen böra förenklas så, att den endast innefattar en hänvisning till att beträffande tjänstemännens avlönings- och pensionsförhållanden är särskilt stadgat.

Lönekommittén för riksdagens verk har i sitt förenämnda betänkande föreslagit, att benämningen verkställande styrelseledamot vid avdelningskontor skall ersättas med beteckningen direktör vid avdelningskontor. Kommittén har framhållit, att ett godkännande av berörda förslag förutsätter vissa ändringar av §§ 26 och 28 bankoreglementet. Kommittén har vidare ifrågasatt, att den tid av ett år, för vilken jämlikt § 26 förordnande skall meddelas verkställande styrelseledamot, borde utsträckas.

Fullmäktige och delegerade för riksdagens verk hava lämnat förslaget om ändrad benämning av verkställande styrelseledamöterna utan erinran. I fråga om den tid, för vilken förordnande borde meddelas direktör, hava fullmäktige, lönenämnden och delegerade intagit samma ståndpunkt som beträffande bankråden m. fl. (se ovan).

Med anledning av vad sålunda förekommit hava fullmäktige föreslagit de jämkningar i § 26 mom. 1—3, som framgå av bifogade förslag. Förordnandetiden har i förslaget angivits till högst två år. Det har syntts lämpligt, att fullmäktige erhålla befogenhet att utsträcka förordnandetiden även för övriga styrelseledamöter vid avdelningskontoren till högst två eller — om delegerades förslag beträffande direktörerna skulle bifallas — till högst tre år.

Därest såsom lönekommittén, lönenämnden och delegerade för riksdagens verk föreslagit, avlöningsbestämmelserna för de fullmäktige, vilka ej äro ledamöter av direktionen, skulle inrymmas i §§ 16 och 17 bankoreglementet, synas föreskrifterna angående arvode till annan styrelseledamot vid avdelningskontor än direktör böra överflyttas från avlöningsstaten till § 26 mom. 4 bankoreglementet.

Den ändrade benämningen å verkställande styrelseledamöterna torde även böra föranleda formella jämkningar i § 8 mom. 2 och 3 samt i nuvarande § 29 mom. 3 bankoreglementet. I sistnämnda författningsrum torde i samband därmed uttrycket föreståndare för direktionsavdelning böra utbytas mot bankråd.

Enligt det föreslagna avlöningsreglementet för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk skulle antalet befattningar vid riksbanken bestämmas genom en av riksdagen för verket fastställd personalförteckning. Därigenom nödvändiggöres en formell ändring i § 29 mom. 1 bankoreglementet.

Lönekommittén har vidare uttalat sig för en avveckling av fullmäktiges befogenhet att tillsätta tjänster över stat. Vid bifall till kommitténs förslag härutinnan bör nuvarande mom. 2 i § 29 bankoreglementet utgå. I samband därmed böra nuvarande mom. 3 och 4 i sagda paragraf betecknas såsom mom. 2 och 3.

I § 41 mom. 1 bankoreglementet föreskrives, att ansökningar från personer inom riksbanken rörande arvoden utöver fastställd stat, gratifikationer, eftergifter eller avskrivningar må ske endast hos bankoutskottet; och skola ansökningarna inlämnas till fullmäktiges expedition senast å den dag

riksdagen sammanträder, vid påföljd att de i annat fall icke varda till prövning upptagna.

Enligt 28 § förslaget till avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk må gratifikation eller belöning kunna av fullmäktige tilldelas tjänsteman, därest medel för sådant ändamål finnas anvisade. I nämnda reglemente hava i övrigt meddelats vissa föreskrifter angående arvoden utöver eljest utgående avlöning, varvid det förutsatts, att beslut härutinnan i första hand skall meddelas av fullmäktige. Motsvarande föreskrifter återfinnas i avlöningsreglementet för icke-ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk. Bestämmelsen i § 41 bankoreglementet om ansökningar till bankoutskottet rörande arvoden och gratifikationer synes därför böra utgå. Kvar skulle då stå föreskriften, att »eftergifter eller avskrivningar» skola sökas hos bankoutskottet inom viss tid. Men en sådan bestämmelse synes numera, särskilt efter tillkomsten av stadgandena om fondering av viss del av felräkningspenningarna, äga en så liten praktisk betydelse, att den saklöst kan slopas. I de sällsynta undantagsfall, då bestämmelsen fortfarande skulle kunna erhålla tillämpning, kommer vederbörande att — även utan uttryckligt stadgande härom — äga möjlighet att hänvända sig till bankoutskottet. Fullmäktige föreslå följaktligen, att mom. 1 i förevarande paragraf utgår.

I nuvarande mom. 2 av § 41 meddelas bestämmelser i fråga om rätt att anföra besvär över vissa av fullmäktige meddelade beslut. Dessa bestämmelser torde böra så ändras, att besvär må anföras även över beslut, som avse tillämpning av avlöningsreglementet för icke-ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk. Med hänsyn till att sistnämnda reglemente är avsett att formellt utfärdas av delegerade för riksdagens verk, kunde det möjligen synas följdriktigt, att besvär över fullmäktiges beslut i ärende, som avser tillämpning av reglementet, skulle anföras hos delegerade. Av praktiska skäl torde det emellertid vara lämpligast att besvär jämväl i dessa ärenden avgöras av bankoutskottet. I samband därmed har paragrafen — under iakttagande av vad årets riksdag beslutat beträffande besvärsmått i fråga om vägran att utlämna allmän handling — i formellt hänseende något jämkats.

I § 25 mom. 5 punkten c) bankoreglementet stadgas, att fullmäktige gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret äga bestämma, vad justitieombudsmannen eller militieombudsmannen bör avstå av sin avlöning för tid, då han av annan anledning än semester eller sjukdom icke bestrider ämbetet. I det utkast till bestämmelser beträffande avlöning åt justitieombudsmannen och militieombudsmannen samt deras ersättare, vilket bifogats lönekommitténs ovan omförmälda betänkande och vilket numera underställts bankoutskottet, hava emellertid meddelats bestämmelser rörande dessa befattningshavares avlöningsförhållanden under ledighet, som här avses. Med hänsyn härtill bör mom. 5 punkten c) utgå ur reglementet.

Enligt mom. 1 av förevarande paragraf skola fullmäktige utse en ledamot i aktiebolaget kreditkassans styrelse jämte suppleant för denne. Som bolaget numera upphört, torde jämväl ifrågavarande bestämmelse böra uteslutas ur bankoreglementet. Nuvarande mom. 2—5 böra i samband därmed erhålla beteckningen mom. 1—4.

Under åberopande av det anförda hava fullmäktige hemställt, att bankoutskottet ville hos riksdagen föreslå, att § 8 mom. 2 och 3, § 25, § 26, § 28, § 29, §§ 33—39, § 40 mom. 2 och 3, § 41 samt § 42 mom. 2 bankoreglementet måtte från och med den 1 juli 1939 erhålla ändrad avfattning på sätt vid skrivelsen fogat förslag utvisar.

Såsom framgår av bankoutskottets utlåtande nr 60, hava fullmäktige i riksbanken i skrivelse till utskottet den 23 mars 1939¹ i samband med framställning om ändrade bestämmelser i fråga om utseende av andre deputerade i riksbanken framlagt förslag till vissa ändringar i bankoreglementet, vilka icke hava samband med nyssnämnda fråga. Ifrågavarande förslag innebära, dels att § 9 andra stycket sista punkten, § 28 mom. 2 och § 39 skulle utgå ur reglementet, dels ock att § 18 mom. 2 skulle erhålla viss ändrad lydelse. Till stöd för förslaget hava fullmäktige anfört följande.

Fullmäktige vilja föreslå, att § 9 andra stycket sista punkten utgår ur reglementet. Genom ansvarighetslagen den 26 juni 1936 (nr 324), vilken i vad den avser riksbanken gäller endast beträffande fullmäktig samt ledamot av riksbankens direktion, har nämligen ansvarighetslagen den 12 maj 1897 för ledamöter i styrelserna vid riksbankens avdelningskontor m. fl. upphävts utan att sistnämnda lag ersatts av någon ny, för dessa ledamöter gällande författning i ämnet. Av samma skäl torde § 28 mom. 2 böra upphävas.

Vidare anse sig fullmäktige böra påpeka, att § 39 bankoreglementet bör utgå med hänsyn till stadgandena i kungl. kungörelsen den 13 maj 1937 (nr 203) om upphörande av verkningarna av vissa straffpåföljder.

Den av fullmäktige ifrågasatta ändringen av § 18 mom. 2 bankoreglementet innebär, att frågor om beviljande av lån från spannmålskreditfonden och statens bosättningslånefond skulle kunna — i likhet med vad som för närvarande stadgas beträffande lån från avbetalningslånefonden — avgöras av antingen minst tre fullmäktige eller minst två fullmäktige jämte vice riksbankschefen, där denne ej är fullmäktig.

Utskottet.

Föreliggande förslag till ändringar i bankoreglementet äro, såsom fullmäktige framhållit, väsentligen föranledda av den lönereglering för riksdagens verk, vartill förslag upprättats av lönekommittén för riksdagens verk. Utskottet vill erinra, att riksdagen numera med bifall till bankoutskottets utlåtanden nr 60 och 61 godkänt kommitténs förslag med vissa ändringar, vilka dock sakna betydelse för de av fullmäktige föreslagna ändringarna i bankoreglementet. Mot dessa ändringsförslag har utskottet endast funnit anledning till erinran i följande avseende.

I sitt utlåtande nr 60 har utskottet förordat en utsträckning av förordnandetiden till högst tre år för befattningarna såsom bankråd, direktör vid avdelningskontor, förvaltare vid pappersbruket och föreståndare för sedeltryckeriet. Fullmäktige i riksbanken, vilka för sin del förordat en förordnandetid av högst två år, hava avfattet sitt förslag till ändrad lydelse av § 26 mom. 1 och § 33 bankoreglementet i överensstämmelse därmed. Med hänsyn till den ståndpunkt, utskottet intagit i ärendet, har utskottet vidtagit den ändringen i fullmäktiges förslag, att i förenämnda paragrafer ordet »två» utbyts mot ordet »tre». I detta sammanhang vill utskottet framhålla, att utskottet i likhet med fullmäktige funnit lämpligt, att förordnandetiden för andra styrelseledamöter vid avdelningskontoren än direktörerna jämväl utsträcker till högst tre år.

¹ Denna skrivelse är intagen såsom Bilaga VII till bankoutskottets utlåtande nr 60.

Vad härefter beträffar de reglementsändringar, som icke hava samband med löneregleringen, äro dessa i väsentlig mån av formell natur eller ock — såsom förslagen beträffande § 9, § 28 mom. 2 och § 39 — betingade av tidigare genomförd lagstiftning. Mot de sålunda ifrågasatta ändringarna har utskottet intet att erinra. De sakliga ändringar i bankoreglementet, vilka inbefattas i förslaget och ej kunna hänföras till löneregleringen, begränsa sig till § 18 mom. 2 och § 41 mom. 1. De synas utskottet vara väl motiverade, och utskottet får därför tillstyrka desamma.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må besluta, att § 8 mom. 2 och 3, § 9, § 18 mom. 2, §§ 25, 26, 28 och 29, §§ 33—39, § 40 mom. 2 och 3, § 41 samt § 42 mom. 2 bankoreglementet skola, med tillämpning från och med den 1 juli 1939, erhålla den ändrade lydelse, som härvid fogade *Bilaga* utvisar.

Stockholm den 8 juni 1939.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Berling, Friggeråker, Sandén, Sundvik, Swartling, von Horn och Albertsson;

från andra kammaren: herrar Lovén, K. A. Westman, Gustavson i Västerås*, Svedman*, Johansson i Djursnäs, Henriksson och Sundberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Förslag

till

ändring i vissa delar av bankoreglementet.

§ 8.

Mom. 2. Styrelseledamot vid — — — fullgod säkerhet. Växel, å vilken annan styrelseledamot än direktör är acceptant, — — — oktrojerad bankinrättning.

Mom. 3. Lån eller — — — utlämnade lån. Växel, å vilken fullmäktig eller tjänsteman är acceptant, trassent eller endossent, må ej diskonteras i riksbanken.

§ 9.

Fullmäktig i — — — i riksbanken.

Därest fullmäktig — — — hos fullmäktige.

Överträder tjänsteman — — — § 40 stadgas.

§ 18.

Mom. 2. Fullmäktige äga — — — är fullmäktig; dock att frågor om beviljande av lån från avbetalningslånefonden, spannmålskreditfonden och statens bosättningslånefond må, med — — — av direktionen.

Lån från — — — av fullmäktige.

§ 25.

Mom. 1. Fullmäktige skola — — — (lika med nuvarande mom. 2) och vikt.

Mom. 2. Vid de — — — (lika med nuvarande mom. 3) vara tillstådes.

Mom. 3. Åt de — — — (lika med nuvarande mom. 4) hans ställe.

Mom. 4. Gemensamt med — — — (se nuvarande mom. 5) riksbanken dessutom:

a) att för — — — kunna återväljas;

b) att vidtaga — — — respektive fullmäktige.

§ 26.

Mom. 1. Styrelse vid avdelningskontor skall bestå, förutom av direktören vid kontoret, vid vardera av kontoren i Göteborg och Malmö av tre ledamöter samt vid vart och ett av övriga kontor av två ledamöter.

Direktör ävensom övriga styrelseledamöter jämte erforderligt antal suppleanter för dem utses av fullmäktige för högst tre år i sänder, med rätt för

fullmäktige att, när de därtill finna anledning, entlediga en eller flera av dessa ledamöter. Avgår, avlider eller entledigas styrelseledamot, utses ny ledamot i hans ställe.

Mom. 2. Styrelse väljer inom sig ordförande och vice ordförande. Till sådant uppdrag må direktören vid kontoret icke utses.

Mom. 3. Är direktören förhindrad tjänstgöra, anmäles förhållandet skyndsamt hos direktionen; och äger styrelsen, intill dess beslut i anledning därav meddelats, förordna om göromålen uppehållande.

Vid hinder eller ledighet för annan styrelseledamot skall suppleant inkallas, om styrelsen eljest icke är beslutför eller ärende av särskild vikt skall avgöras.

Mom. 4. Angående avlöningsförmåner till direktör vid avdelningskontor är särskilt stadgat.

Annan ledamot i styrelsen vid något av kontoren i Göteborg och Malmö äger uppbära arvode av 2,500 kronor för år.

Vid övriga kontor äger annan styrelseledamot än direktör uppbära ett årligt arvode av 1,800 kronor. Därest hinder härför icke möter, må styrelseledamot, som här avses, efter anmälan hos styrelsen åtnjuta ledighet med bibehållet arvode under högst 30 dagar årligen.

Mom. 5. Suppleant äger att för tid, under vilken han uppehåller befattning såsom styrelseledamot, uppbära ersättning med belopp, motsvarande det för ledamot bestämda arvodet.

§ 28.

Vid förvaltningen — — — meddelade föreskrifter.

Den löpande förvaltningen handhaves av direktören. Det åligger denne att hava inseende över — — — meddelade föreskrifter.

§ 29.

Mom. 1. Antalet ordinarie tjänster i varje lönegrad är bestämt i den av riksdagen för riksbanken fastställda personalförteckningen, och äga fullmäktige att mellan kontoren fördela dessa tjänster på sätt fullmäktige med hänsyn till göromålen omfattning finna lämpligt.

Mom. 2. När ordinarie tjänsteman utses till direktionsledamot, bankråd eller direktör vid avdelningskontor, skall hans tjänst i vanlig ordning återbesättas. Upphör sådant — — — (se nuvarande mom. 3) mom. 1 stadgas.

Mom. 3. Pröva fullmäktige — — — (lika med nuvarande mom. 4) sådan tjänst.

§ 33.

Ordinarie tjänster tillsätts av fullmäktige.

Fullmakt meddelas därvid åt den, som erhållit tjänst inom 30:e—34:e lönegraderna i löneplanen RA.

För övriga ordinarie tjänstemän med lön enligt nämnda löneplan utfärdas konstitutorial.

Bankråd samt föreståndare för sedeltryckeriet och förvaltare vid pappersbruket förordnas på viss tid, högst tre år i sänder. Beträffande förordnande för direktör vid avdelningskontor stadgas i § 26 mom. 1.

§ 34.

Extra ordinarie tjänstemän antagas av fullmäktige. Andra icke-ordinarie tjänstemän anställas av direktionen.

§ 35.

Likalydande med nuvarande § 34.

§ 36.

Beträffande tjänstemännens avlönings- och pensionsförhållanden är särskilt stadgat.

§§ 37—39.

Likalydande med nuvarande §§ 36—38.

§ 40.

Mom. 2. Därest tjänsteman, — — — förlust av lönen, såframt ej jämlikt 18 § 1 mom. avlöningsreglementet för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk finnes skäligt låta honom uppbära någon del därav.

Mom. 3. Skulle tjänsteman, — — — förflytta honom till tjänst i lägre lönegrad, därvid bestämmelserna i 10 § 1 mom. tredje stycket avlöningsreglementet skola äga tillämpning, eller ock skilja honom från tjänsten.

§ 41.

Över beslut av fullmäktige, vilka grunda sig på stadgandena i §§ 29—32 eller 37—40 i detta reglemente eller avse tillämpning av gällande avlöningsbestämmelser för tjänstemän vid riksbanken eller pensionsbestämmelser för sådana tjänstemän eller deras efterlevande eller vilka innefatta vägran att utlämna allmän handling, må besvär anföras hos bankoutskottet.

Missnöje med — — — offentligen tillkännagivet.

Besvären skola därefter, vid enahanda äventyr, inom ytterligare fjorton dagar ingivas till fullmäktige.

Besvär, som inom behörig tid inkommit, skola så snart ske kan av fullmäktige med utlåtande överlämnas till bankoutskottet.

§ 42.

Mom. 2. Arbetarnas pensionsförhållanden — — — sådana arbetare.

Över beslut — — — hos bankoutskottet.

Beträffande anmälan — — — skola bestämmelserna i § 41 äga motsvarande tillämpning.